МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Навчально-науковий інститут
філології та історії
Кафедра історії, правознавства та методики навчання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	нормативна навчальна дисципліна
Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А4 Середня освіта
Предметна спеціальність	А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Українська мова і література)
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форма контролю	іспит
Півріччя викладання	друге

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	***Петренко Наталія Миколаївна*** доктор філософії, старший викладач кафедри історії, правознавства та методики навчання
Контактний телефон	+380995372627
E-mail:	petrenko@gnpu.edu.ua
Профайл викладача	https://www.gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universytet/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/366-petrenko-nataliya-mikolajivna
Консультації	Консультації в день проведення лекцій / практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі консультації через електронну пошту та в Google classroom https://us04web.zoom.us/j/8489326725?pwd=T1VsQ3pqWG9XdlV5VnBwdHhEQzhCQT09

	Ідентифікатор конференції: 848 932 6725 Код доступу: 3p7MtZ

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Кількість часу на вивчення – 3 кредити

	денна	заочна
Лекцій	**18**	**6**
Семінарських занять	**18**	**4**
Самостійна робота студента	**54**	**80**
Форма контролю	**екзамен**	**екзамен**

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» належить до нормативних дисциплін навчального план і розрахована на здобувачів освіти педагогічних закладів вищої освіти IV рівня акредитації, які навчаються за освітньою програмою бакалавра. Дисципліна становить собою сукупність основ наук про сучасне і минуле українського народу. Вивчення цієї дисципліни сприяє формуванню у майбутніх фахівців цілісного розуміння національної історії та культури як соціально-історичного явища, виробляє навички у студентів системного бачення закономірностей та особливостей її розвитку у контексті загальносвітових цивілізаційних процесів.

У дисципліні сконцентровано знання про українську культуру як універсальну форму буття, самовираження, творчості народу, як сфери матеріальної, духовної, ціннісної, комунікативної організації суспільства, що визначає норми поведінки, мислення, почуття людини, різних верств населення і нації в цілому.

1. Мета навчальної дисципліни – засвоєння та розуміння здобувачами освіти історії виникнення та формування українського народу, процесів формування й розвитку, трансформації української культури та української державності, утвердження національної самобутності, висвітлення політичної діяльності станів і соціальних груп в Україні на певних етапах історичного розвитку; виховання у здобувачів освіти любові до малої батьківщини та до України як Великої Батьківщини.

2. Основні завдання навчальної дисципліни:

- з’ясувати структуру предмета «Історія та культура України»;
- формувати знання про методологічні засади, джерельну базу української історичної науки;
- ознайомити здобувачів освіти із сучасними підходами до осмислення української культури та її співвідношення зі світовою духовною спадщиною;
- оптимізувати знання з питань розвитку, становлення і трансформації культури на українських землях;
- набувати ґрунтовних умінь у роботі з джерелом й історичною інформацією, термінологією та науковим апаратом;

- оволодівати навичками бібліографічного оформлення наукового матеріалу, орієнтування в головних історіографічних та культурологічних підходах.

Основні навчальні компетентності як результат успішного засвоєння навчального курсу «Історія та культура України»:

У результаті вивчення курсу здобувач набуває такі компетентності і програмні результати навчання:

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері базової середньої освіти, у професійній діяльності вчителя української мови, літератури та зарубіжної літератури закладу загальної середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, теорії та методики навчання української мови, літератури та зарубіжної літератури і характеризується невизначеністю умов організації освітнього процесу в ЗЗСО.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення українського суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність учитися та оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії, бути критичним і самокритичним.

ЗК 12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, цінувати та поважати різноманітність та полікультурність.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

Предметно-методична, організаційна та оцінювально аналітична компетентності

ФК 1. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 8. Уміє працювати з різними джерелами інформації (науковими, довідково-енциклопедичними, художніми, бібліографічними, навчально-методичними, цифровими та ін.), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРН 12. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та зарубіжної культури.

ПРН 13. Володіє навичками атрибуції, розрізняє літературно культурні епохи, напрями, течії, жанри, стилі за їхніми сутнісними характеристиками.

ПРН 24. Забезпечує діалог культур у процесі вивчення зарубіжної літератури, створює умови для міжкультурної комунікації.

ПРН 26. Аналізує й вирішує соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймає рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначає власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, є носієм і захисником національної культури.

Організація навчання

Види занять. *Онлайн-лекція з елементами бесіди* передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Із метою активізації пізнавальної діяльності здобувачі вищої освіти відповідають на запитання за темою заняття, беруть участь у вирішенні проблемних ситуацій, в обговоренні дискусійних питань, що не лише сприяє осмисленню й усвідомленню теоретичного матеріалу тематичної лекції, а й розвиває мисленнєво-мовленнєву діяльність майбутніх фахівців.

Онлайн семінарське заняття передбачає самостійне вивчення студентами попередньо визначених питань з наступним усним обговоренням навчального матеріалу під час заняття чи письмовим оформленням у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо. Семінари розвивають творчу самостійність студентів, зміцнюють їх інтерес до науки і наукових досліджень. В процесі семінарських занять студенти опановують науковим апаратом, набувають навичок оформлення наукових робіт і опановують мистецтво усного та письмового викладу матеріалу.

Самостійна робота студента (СРС) – це самостійна діяльність-учіння студента, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Навчальні заняття для здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання під час дистанційної освіти здійснюється в синхронному (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у вебсередовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення Zoom, Google Meet, Skype, соціальних месенджерів Viber, Instagram, Telegram тощо) та асинхронному режимі (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою в часі) за допомогою електронної пошти, соціальних мереж, форумів, Google Classroom та інших хмарних технологій.

Політика курсу:

Курс читається українською мовою.

Студент має демонструвати повагу та толерантність по відношенню до усіх учасників освітнього процесу (студенти, викладачі, допоміжний персонал), дотримуватися правил внутрішнього розпорядку Університету.

Академічна доброчесність. Представлені результати освітньо-наукової діяльності мають бути результатом власних творчих пошуків, отриманих у ході навчальної та науково-дослідної роботи.

Відвідання занять. Відвідування лекційних занять є добровільним вибором здобувача. Результати виконання семінарських занять мають бути представлені викладачу на перевірку відповідно до розкладу занять особисто під час занять, або в режимі on-line, але не пізніше, ніж до наступного заняття.

Організаційні та навчальні обов'язки студентів:

- На семінарські заняття приходити попередньо підготовленими, ознайомленими з ходом заняття та з матеріалами для усного обговорення.
- Не пропускати заняття без поважної причини та не спізнюватися.

- Дотримуватися тем навчальної дисципліни.
- Задавати питання, цікавитися додатковими відомостями, сучасними науковими знаннями з предмету та консультуватися з викладачем.
- Аргументовано відстоювати свою думку стосовно тематики занять, якщо вона не збігається з думкою викладача.
- Вимагати від викладача додаткових роз'яснень на заняттях у випадку їх недостатнього висвітлення на лекціях.
- У випадку незгоди із отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем.
- Вчасно здавати відповідні теми.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістові модулі / Теми	Кількість годин		
	Аудиторні заняття		Самостійна робота студентів
	Лекції	Практичні	
Змістовий модуль 1. Українські землі в XIV – першій половині XIX ст.			
Тема 1. Українські землі у складі іноземних держав (Великого князівства Литовського, Королівства Польського) (XIV – середина XVII ст.).	2/2*	2/2*	6/6*
Тема 2. Україна в першій половині XVII – останній третині XVIII ст. Україна в період Гетьманщини. Культурний розвиток українських земель в епоху бароко (1648 – середина XVIII ст.).	2	2	6/10*
Тема 3. Українські землі в останній третині XVIII – першій половині XIX ст. Культурний розвиток українських земель епохи класицизму та романтизму (друга половина XVIII – I половина XIX ст.).	2	2	6/10*
Змістовий модуль 2. Україна у другій половині XIX ст. - до середини XX ст.			
Тема 4. Україна в другій половині XIX – на початку XX ст. Український визвольний рух у період національної революції 1905 – 1907 рр. Культурний розвиток українських земель другої половини XIX ст. – початку XX ст.	2	2	6/10*
Тема 5. Українська революція 1917 – 1921 рр. Створення форм української державності: Українська Центральна Рада, проголошення та створення УНР,	2	2/2*	6/8*

Українська Держава П.Скоропадського, Директорія УНР, ЗУНР.			
Тема 6. Україна в період тоталітаризму (1921 – 1939 рр.). Розвиток української культури у 1920 – поч. 1950-х рр.	2	2	6/10*
Змістовий модуль 3. Україна 1945 - 1990 рр. та доби Незалежності			
Тема 7. Україна 1945 - 1985 рр.	2	6/10*	2
Тема 8. Розвиток української культури у другій половині 1950 – 1991 рр.	2	6/10*	2
Тема 9. Перебудовчі процеси в Україні (1985 – 1991 рр.). Україна в умовах незалежності.	2	6/8*	2
Всього:	**18/4***	**54/80***	**18/4***

***Для заочної форми навчання**

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ:

Основна:

1. Snyder Timothy: The Making of Modern Ukraine. VideoLections URL: https://youtube.com/playlist?list=PLh9mgdi4rNewfxO7LhBoz_1Mx1MaO6sw_
2. Бойко О. Яневський Д. 30 років незалежності України: у 2-х томах. Том 1. До 18 серпня 1991 року. Київ, Фоліо, 2021. 448 с. URL: https://cutt.ly/Le0yxlir
3. Бойко О. Яневський Д. 30 років незалежності України: у 2-х томах. Том 2. Від 18 серпня 1991 р. до 31 грудня 1991 року. Київ, Фоліо, 2021. 432 с. URL: https://cutt.ly/ie0yxwCL
4. Історія та культура України: Навчальний посібник / Романюк Н.Й., Махорін Г. Л., Суліменко О.Г., Марченко С. Д. Житомир: Поліський національний університет, 2023. 211 с. URL: https://cutt.ly/ze0k6sOC
5. Колісник-Гуменюк Ю.І. Історія України та української культури: Інтерактивні методи навчання. Навчально-методичний посібник. Львів: Простір-М, 2023. 73 с. URL: https://cutt.ly/Se0k0AET
6. Петренко Н. М. Створення системи україномовної освіти для дорослих на території Сумщини у 20-х рр. XX ст.: дис. … доктора філософії: 03 Гуманітарні науки, 032 – Історія та археологія. Глухів, 2023. 264 с. URL: https://goo.su/Uoclm
7. Турченко Ф, Турченко Г. Каганов Ю. Історія України (1914–1945). Вид-во Гельветика, 2021. 368 с. URL: https://cutt.ly/oe0ycppt
8. Україна: культура, мистецтво, архітектура. Розвиток культури, мистецтва, архітектури в Україні у 1991–2021. *Велика українська енциклопедія*. URL: https://cutt.ly/q1YhuCa
9. Щур Ю.І. Історія української культури : традиції та модерн : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх спеціальностей. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 135 с. URL: https://cutt.ly/he0k8dnb

Додаткова:

10. Kubicek Paul. The history of Ukraine. Westport, Connecticut, USA. 221 с. URL: https://cutt.ly/b4ESQyn
11. Plokhy Serhii. The Gates of Europe: A History of Ukraine. New York, 2015. URL: https://cutt.ly/N4EIzXt

12. Reid Anna. Borderland : a journey through the history of Ukraine. New York: Basic Books, 2015. 352 pp. URL: https://cutt.ly/24EITPd
13. Siliutina, I., Tytar, O., Barbash, M., Petrenko, N., & Yepyk, L. (2024). Cultural preservation and digital heritage: challenges and opportunities. Amazonia Investiga, 13(75), 262–273. https://doi.org/10.34069/AI/2024.75.03.22
14. Subtelny Orest Ukraine : a history / 4th ed. Toronto. URL: https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/11408/file.pdf
15. Wilson Andrew. The Ukrainians Unexpected Nation. Yale University Press New Haven and London, 2015. 453 с. URL: https://cutt.ly/O4ELLfj
16. Бойко О.Д. Історія України. Навчальний посібник для ВНЗ. К. 2018. URL: https://uahistory.co/pidruchniki/ukraine-history-boyko-7-edition-2018/
17. Греченко В. А. Історія та культура України: Підручник. Харків: ХНУВС, 2017. 440 с. URL: https://cutt.ly/a1YzZZ2
18. Історія та культура України: навчальнний посібник / уклад. Дедурін Г. Г., Іванов С. Ю., Чорний І. В. Харків: ХНУВС, 2017. 108 с. URL: https://cutt.ly/w1Yf77B
19. Історія та культура України: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 480 с. URL: https://cutt.ly/41Yz4mV
20. Історія України: навч.-метод. посіб. для студентів вищ. навч. мед. закл. (денної форми навчання) / уклад. : П. О. Бідзіля, С. С. Дідик. Вид. доопрац. та доп. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2016. 198 с. URL: https://cutt.ly/f1Yxr8n
21. Історія України: Навчальний посібник URL: https://uahistory.co/book/dovidnik1.html
22. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644 с. URL: https://cutt.ly/B1YzdBA
23. Історія української культури: навчальний посібник для студентів і курсантів вищих навчальних закладів МВС України / авт. кол.; за ред. М. П. Гетьманчука. Вид. 2-ге, доп. та перероб. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 404 с. URL: https://cutt.ly/L1YxGUV
24. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Історія України» для студентів І курсів усіх спеціальностей. URL: https://uahistory.co/lesson/ukraine-history-opornii-konspect-leczii/
25. Палій О. Історія України. 3-тє вид. Київ : К.І.С., 2017. 596 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Palii_Oleksandr/Istoriia_Ukrainy.pdf
26. Петренко Н. М. Вчителі початкової освіти дорослих Сумщини 1920-х – початку 1930-х рр.: просопографічний портрет. Сторінки історії: збірник наукових праць. Вип. 51. К. : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2020. С. 135-146. URL: http://historypages.kpi.ua/article/view/220181
27. Петренко Н. М. Причини та принципи впровадження обов'язкової освіти дорослих в Україні у 20-х роках XX століття. Сумська старовина. 2023. С. 14-22. https://doi.org/10.21272/starovyna.2023.62.2 URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/92095/1/Petrenko_starovyna_62_2023.pdf
28. Сідлецька Т. І. Історія української культури. Ч. І : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2016. 119 с. URL: https://cutt.ly/W1YgVRU
29. Сідлецька Т. І. Історія української культури. Ч ІІ : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2016. 78 с. URL: https://cutt.ly/Q1YgAwJ

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: іспит.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: Поточне оцінювання: тестові завдання, усні опитування на практичних заняттях; підсумкове оцінювання – усне опитування на іспиті за екзаменаційним білетом.

Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання) із дисципліни «Історія та культура України»

Навчальні досягнення студентів оцінюються за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у шкалу ECTS. Загальний підсумковий бал з дисципліни визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни.

Підсумкова оцінка складається із розрахунку 100 балів. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточний контроль (оцінка рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час практичних занять) та підсумковий контроль за результатами іспиту. Максимальна оцінка – 90 балів за поточні види роботи, 10 балів виноситься на іспит.

Остаточна оцінка рівня знань з дисципліни складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається відповідна кількість балів, зазначених у таблицях 1 та 2. Детальні критерії оцінювання вказані у таблицях 1.1 та 2.1.

Таблиця 1. Денна форма

Практичні заняття									*Самостійна робота (за модулями*			*Модульний контроль*			*Форма семестрової атестації – іспит*
Максимальна кількість балів – 60									Максимальна кількість балів – 15			Максимальна кількість балів – 15			Максимальна кількість балів – 10
ПЗ №1	ПЗ №2	ПЗ №3	ПЗ №4	ПЗ №5	ПЗ №6	ПЗ №7	ПЗ №8	ПЗ №9	СР №1	СР №2	СР №3	МК №1	МК №2	МК №3	10
5	6	7	7	7	7	7	7	7	5	5	5	5	5	5	

Таблиця 1.1. Критерії оцінювання видів роботи

Бал	Критерій
Практичні заняття (поточний контроль)	
5, 6, 7 балів	− Студент ретельно опрацював матеріал, демонструє глибоке розуміння теми. − Вільно володіє поняттєвим апаратом, аргументовано висловлює власну думку. − Активно долучається до дискусії, ставить доречні запитання. − Вміє аналізувати, зіставляти, робити самостійні висновки. − Показує вміння застосовувати знання на прикладах.
4 бали	− Матеріал вивчено добре, але з окремими незначними неточностями. − Формулювання думок загалом чітке, логічне. − Бере участь в обговоренні, хоча може потребувати уточнень або підтримки викладача. − Застосовує знання у стандартних ситуаціях із певними труднощами.
3 бали	− Підготовка поверхова, знання фрагментарні.

	− Відповіді малоструктуровані, можливі помилки в термінах і логіці. − Участь у занятті обмежена, ініціативність низька. − Складно робити самостійні висновки або зв’язувати знання з темою заняття.
2 бали	− Матеріал опрацьовано частково. − Відповіді неточні, часто помилкові. − Пасивність під час заняття, участь у роботі — формальна. − Потребує постійної допомоги або уточнень від викладача.
1 бал	− Підготовка відсутня або не відповідає мінімальним вимогам. − Студент не здатен сформулювати зміст теми. − Не виявляє зацікавленості в обговоренні. − Участь у занятті відсутня або номінальна.
Самостійна робота	
5 балів	− Роботу виконано повністю, із дотриманням вимог і структури. − Інформація подана грамотно, логічно, з використанням фахової термінології. − Присутні елементи аналітики, порівняння, власні висновки. − Оформлення акуратне, без помилок, джерела вказано коректно. − Робота свідчить про самостійне опрацювання матеріалу.
4 бали	− Робота в основному відповідає вимогам, є логічною й послідовною. − Можливі дрібні неточності в змісті чи оформленні. − Висновки зроблені, але не завжди достатньо аргументовані. − Є ознаки самостійності, проте аналіз менш глибокий.
3 бали	− Робота виконана частково або з порушенням структури. − Інформація подана поверхнево, є змістові помилки. − Відсутні власні висновки або вони є формальними. − Спостерігається брак логічності або узагальнення. − Оформлення недбале, джерела не вказано або подано з помилками.
2 бали	− Робота містить значні недоліки в змісті та оформленні. − Помітно, що студент слабо орієнтується в темі. − Відсутній аналіз, переважає копіювання чужих думок без осмислення. − Робота не відповідає встановленим вимогам.
1 бал	− Робота не виконана або подано не за темою. − Повна відсутність самостійності.

	− Містить плагіат або грубі порушення академічної доброчесності. − Невідповідність мінімальним критеріям змісту й оформлення.
Модульний контроль (тестування)	
5 балів	81–100% правильних відповідей Високий рівень знань, відмінне розуміння матеріалу.
4 бали	70–80% правильних відповідей Добре засвоєний матеріал, незначні помилки.
3 бали	50–69% правильних відповідей Загальне розуміння тем модуля, можливі окремі неточності.
2 бали	40–49% правильних відповідей Мінімально достатній рівень, багато помилок.
1 бал	30–39% правильних відповідей Дуже слабке розуміння матеріалу, численні помилки.
Іспит (усна відповідь)	
10 балів	Вичерпна, логічно послідовна, добре структурована відповідь. Відмінне володіння матеріалом, наводяться приклади, аналіз, висновки. Виявляється критичне мислення, самостійність суджень.
9 балів	Повна відповідь з незначними неточностями або дрібними пропусками. Є аргументація, приклади, узагальнення, але дещо слабше, ніж відмінно.
8 балів	Загалом правильна і розгорнута відповідь. Присутні окремі помилки або нечітке формулювання деяких положень. Відсутня глибина аналізу, але знання матеріалу достатні.
7 балів	Правильна, але менш повна відповідь. Є кілька неточностей або неповне розкриття окремих аспектів теми.
6 балів	Відповідь відповідає темі, але з помітними прогалинами в розумінні. Матеріал подано фрагментарно, бракує узагальнень або прикладів.
5 балів	Відповідь коротка, але стосується суті питання. Часткове розуміння теми, без суттєвих помилок. Негрунтовні відповіді на питання.
4 бали	Малогрунтовне розкриття теми. Присутні прості фактичні знання, частково змістовні, але з пропусками.
3 бали	Дуже загальні знання теми, спроба відповісти, але відповідь малозмістовна. Поверхневі відповіді на питання.
2 бали	Мінімальні знання, що стосуються теми, без логічної побудови. Відповідь неповна
1 бал	Відповідь має зв’язок із темою. Є хоча б одна правильна теза або визначення. Без власних суджень, лише факти.

Таблиця 2. Заочна форма

Практичні заняття		*Самостійна робота*	*Модульний контроль*	*Форма семестрової атестації – іспит*
Максимальна кількість балів – 40		Максимальна кількість балів – 30	Максимальна кількість балів – 20	Максимальна кількість балів – 10
ПЗ №1	ПЗ №2	СР	МК	10
20	20	30	20	

Таблиця 2.1. Критерії оцінювання видів роботи

Бал	**Критерій**

Практичні заняття (поточний контроль)	
16-20 балів	− Студент ретельно опрацював матеріал, демонструє глибоке розуміння теми. − Вільно володіє поняттєвим апаратом, аргументовано висловлює власну думку. − Активно долучається до дискусії, ставить доречні запитання. − Вміє аналізувати, зіставляти, робити самостійні висновки. − Показує вміння застосовувати знання на прикладах.
11-15 бали	− Матеріал вивчено добре, але з окремими незначними неточностями. − Формулювання думок загалом чітке, логічне. − Бере участь в обговоренні, хоча може потребувати уточнень або підтримки викладача. − Застосовує знання у стандартних ситуаціях із певними труднощами.
8-10 балів	− Підготовка поверхова, знання фрагментарні. − Відповіді малоструктуровані, можливі помилки в термінах і логіці. − Участь у занятті обмежена, ініціативність низька. − Складно робити самостійні висновки або зв’язувати знання з темою заняття.
4-7 балів	− Матеріал опрацьовано частково. − Відповіді неточні, часто помилкові. − Пасивність під час заняття, участь у роботі — формальна. − Потребує постійної допомоги або уточнень від викладача.
1-3 бали	− Підготовка відсутня або не відповідає мінімальним вимогам. − Студент не здатен сформулювати зміст теми. − Не виявляє зацікавленості в обговоренні. − Участь у занятті відсутня або номінальна.
Самостійна робота	
25-30 балів	− Роботу виконано повністю, із дотриманням вимог і структури. − Інформація подана грамотно, логічно, з використанням фахової термінології. − Присутні елементи аналітики, порівняння, власні висновки. − Оформлення акуратне, без помилок, джерела вказано коректно. − Робота свідчить про самостійне опрацювання матеріалу.
16-24 бали	− Робота в основному відповідає вимогам, є логічною й послідовною. − Можливі дрібні неточності в змісті чи оформленні. − Висновки зроблені, але не завжди достатньо аргументовані. − Є ознаки самостійності, проте аналіз менш глибокий.

11-15 балів	− Робота виконана частково або з порушенням структури. − Інформація подана поверхнево, є змістові помилки. − Відсутні власні висновки або вони є формальними. − Спостерігається брак логічності або узагальнення. − Оформлення недбале, джерела не вказано або подано з помилками.
6-10 балів	− Робота містить значні недоліки в змісті та оформленні. − Помітно, що студент слабо орієнтується в темі. − Відсутній аналіз, переважає копіювання чужих думок без осмислення. − Робота не відповідає встановленим вимогам.
1-5 балів	− Робота не виконана або подано не за темою. − Повна відсутність самостійності. − Містить плагіат або грубі порушення академічної доброчесності. − Невідповідність мінімальним критеріям змісту й оформлення.
Модульний контроль (тестування)	
16-20 балів	81–100% правильних відповідей Високий рівень знань, відмінне розуміння матеріалу.
11-15 бали	70–80% правильних відповідей Добре засвоєний матеріал, незначні помилки.
8-10 балів	50–69% правильних відповідей Загальне розуміння тем модуля, можливі окремі неточності.
4-7 балів	40–49% правильних відповідей Мінімально достатній рівень, багато помилок.
1-3 бали	30–39% правильних відповідей Дуже слабке розуміння матеріалу, численні помилки. Тест практично не виконано, знань не виявлено.
Іспит (усна відповідь)	
10 балів	Вичерпна, логічно послідовна, добре структурована відповідь. Відмінне володіння матеріалом, наводяться приклади, аналіз, висновки. Виявляється критичне мислення, самостійність суджень.
9 балів	Повна відповідь з незначними неточностями або дрібними пропусками. Є аргументація, приклади, узагальнення, але дещо слабше, ніж відмінно.
8 балів	Загалом правильна і розгорнута відповідь. Присутні окремі помилки або нечітке формулювання деяких положень. Відсутня глибина аналізу, але знання матеріалу достатні.
7 балів	Правильна, але менш повна відповідь. Є кілька неточностей або неповне розкриття окремих аспектів теми.
6 балів	Відповідь відповідає темі, але з помітними прогалинами в розумінні. Матеріал подано фрагментарно, бракує узагальнень або прикладів.
5 балів	Відповідь коротка, але стосується суті питання. Часткове розуміння теми, без суттєвих помилок. Негрунтовні відповіді на питання.
4 бали	Малогрунтовне розкриття теми. Присутні прості фактичні знання, частково змістовні, але з пропусками.
3 бали	Дуже загальні знання теми, спроба відповісти, але відповідь малозмістовна. Поверхневі відповіді на питання.

2 бали	Мінімальні знання, що стосуються теми, без логічної побудови. Відповідь неповна
1 бал	Відповідь має зв'язок із темою. Є хоча б одна правильна теза або визначення. Без власних суджень, лише факти.

Поточний контроль рівня знань студентів передбачає перевірку рівня підготовленості студента з теми. Поточний контроль здійснюється за напрямами:

- контроль за систематичністю й активністю роботи на семінарських заняттях;
- контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза межами аудиторних занять.

Модульний контроль знань студентів здійснюється в кінці модуля у формі тестування.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється в кінці семестру у формі іспиту за підсумками роботи з курсу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ШКАЛОЮ ECTS ТА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Критерії
A	**90-100**	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни. Знає сучасні технології та методи з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Зменшення 100-балової оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, або студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань

B	**82-89**	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення
C	**74-81**	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками. Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань Помилки у відповідях не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.
D	**64-73**	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни, має пропозиції щодо напрямку вирішень поставлених завдань. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.
E	**60-63**	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній Студент має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює відповіді на питання практичних завдань дисципліни. Виконання практичних (індивідуальних, контрольних) завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв’язків з іншими дисциплінами.
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни. Студент може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні.
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни. Студент повністю не виконав вимог програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.